

НАТАЛІЯ СВДЕР
Науковий керівник:
к.е.н., асистент Кащук К.М.
ЖДУ ім. Івана Франка.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Ліквідність і платоспроможність підприємств є об'єктивними складними та багатогранними економічними явищами, основна проблема яких полягає в тому, що до цього часу зберігаються суттєві суперечності в трактуванні й розрахунку показників ліквідності й платоспроможності. Застосування різних методик може призводити до абсолютно протилежних результатів, з яких випливають суперечливі висновки. Від того, наскільки якісно проведено фінансовий аналіз, залежить ефективність управлінських рішень, а відтак – ефективність роботи підприємства в цілому. І проблема формування єдиного підходу щодо визначення понять "ліквідності" та "платоспроможності" підприємств, а також організації і методики їх аналізу, який би відповідав об'єктивній економічній сутності даних явищ і обумовлює проблематику даного аспекту.

Теоретичне підґрунтя понять "платоспроможність" і "ліквідність" розглядалися такими вченими: Крейніною М. М., Ковальового В. В., Шереметом А. Д., Лахтіоною Л. А., Чумаченком М. Г. та іншими, однак у цих роботах, не зменшуючи їх цінності, слід відзначити недостатнє вивчення теоретико-практичних основ цих понять.

Переважно, вчені визначають платоспроможність підприємства як здатність погашати свої короткострокові фінансові зобов'язання. Так, на думку М. М. Крейніної: «Платоспроможність – це наявність у підприємства коштів, достатніх для сплати боргів за всіма короткостроковими зобов'язаннями й одночасно безперебійного здійснення процесу виробництва та реалізації продукції» [1]. Підтримує цей підхід і В. В. Ковальов: «Платоспроможність означає наявність у підприємства грошових ресурсів та їхніх еквівалентів, достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю, яка потребує негайного погашення» [2, 22-26].

Треба звернути увагу на те, що в наведених визначеннях платоспроможність стосується лише короткострокових фінансових зобов'язань. І тут хвилює питання, а за рахунок чого повинна погашатися довгострокова заборгованість, яка обліковується у складі поточних зобов'язань.

І одночасно суперечить підхід, за якого окремі автори зазначають, що «одним із найважливіших критеріїв фінансового стану підприємства є оцінка його платоспроможності, під якою розуміють здатність підприємства вчасно й повністю розраховуватися за своїми довгостроковими зобов'язаннями», або відносять «до короткострокових зобов'язань ... довгострокові кредити та позики, що підлягають погашенню в найближчий період». Цей підхід підтримує і А. Д. Шеремет, стверджуючи, що «...платоспроможність підприємства визначається як здатність покриття усіх зобов'язань підприємства (короткострокових та довгострокових) усіма активами». [3, 112].

Наприклад, Лахтіонова Л. А. трактує поняття «платоспроможності» так: можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання, Чумаченко М. Г. - наявність у підприємства коштів і еквівалентів, достатніх для розрахунків з, Федорович Р. В., та Серединська В. М. - готовність підприємства своєчасно виконувати свої платіжні зобов'язання, тобто підприємство вважається платоспроможним, коли у нього достатньо грошових активів для розрахунку за поточними зобов'язаннями, які вимагають негайного погашення [4].

Далі розглянемо поняття «ліквідність», яке, на думку вчених, не слід ототожнювати з поняттям «платоспроможність», бо кожне з них має власний економічний зміст, тому потрібно звернути увагу на суттєву різницю між цими поняттями: «... поняття «ліквідність» і «платоспроможність» не тотожні.

Також на нашу думку, найбільш правильним тлумаченням ліквідності суб'єкта господарювання є здатність та швидкість перетворення оборотних активів у грошові кошти з метою погашення поточних зобов'язань як у міру надходження термінів їх сплати, так і прострочених боргів.

Виділяють наступні види ліквідності:

– ліквідність активу – це здатність будь-якого виду активу перетворитися в грошові кошти;

– ліквідність балансу, що виражається в ступені покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у грошову готівку відповідає строку погашення платіжних зобов'язань;

– ліквідність підприємства, що характеризує наявність у нього оборотних коштів у розмірі, теоретично достатньому для погашення короткострокових зобов'язань навіть з порушенням строків погашення, які передбачені контрактом [5, 135].

Баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним, коли виконуються наступна нерівність, яка зображена у вигляді формули

$$A1 > P1;$$

$$A2 > P2;$$

$$A3 > P3;$$

$$A4 < P4.$$

Не виконання хоча б однієї із вимог щодо ліквідності балансу, передбачає деякі ускладнення щодо ліквідності підприємства в цілому. І необхідно переглянути політику управління активами і пасивами підприємства.

У науковій літературі триває дискусія відносно ототожнення або підміни поняття платоспроможності та ліквідності. І.А. Бланк, О.В. Єфімова, В.В. Ковальов ототожнюють поняття платоспроможності та ліквідності. Однак теоретично визначення понять «платоспроможність» та «ліквідність» є не тотожними з огляду на їх практичне застосування [6, 135].

Висновки. Підводячи підсумок можна сказати, що наведені трактування понять "ліквідність" та "платоспроможність" дозволяють стверджувати, що їх не слід ототожнювати, оскільки кожне з них має власний економічний зміст. Поняття платоспроможності й ліквідності підприємства дуже близькі, але останнє є більш містким, тому що від ступеня ліквідності залежить платоспроможність, тобто ліквідність становить одну із необхідних умов забезпечення платоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Крейнина М.Н. Цели и задачи финансового менеджмента // Менеджмент в России и за рубежом. – 2010. – № 5.
2. Іонін, Є.Є. Розв'язання питань методологічного обґрунтування понять «платоспроможність» і «ліквідність» [Текст] / Є.Є. Іонін // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – №6. – С. 30–43.
3. Тарасенко, Н.В. Економічний аналіз [Текст] : Навчальний посібник / Н.В. Тарасенко; 4-е вид., стереотип.. – Львів: Новий світ – 2008, 2006. – 344 с. ISBN 966-366-1474-1.
4. Улина С.Л. Подходы к формированию системы финансового менеджмента в России // Менеджмент в России и за рубежом. – 2011. – № 2.
5. Галенко, О.М. Аналіз показників ліквідності та платоспроможності на підприємствах-банкрутах [Текст] / О.М. Галенко, Г.В. Булкот // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – №6. – С. 47–53.
6. Зубарев, В.Д., Драншинникова, Д.Н. Повышение ликвидности предприятия за счет оптимизации использования денежных ресурсов [Текст] / В.Д. Зубарев, Д.Н. Драншинникова // Финансовый менеджмент. – 2008. – №6. – С. 3–12.